

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Živnostenský zákon - klíč ke zvyšování počtu kvalitních řemeslníků nebo jeho překážka?

Současný pracovní trh se potýká s dlouhodobým nedostatkem kvalifikovaných řemeslníků a tento trend se neustále prohlubuje. Odpověď na otázku, proč tomu tak je, není zcela jednoduchá z důvodu, že tento stav je ovlivněn řadou faktorů. Vedle nastavení a kvality školského systému a vnímání řemeslníků naší společností je tato situace způsobena především klesající odborností jednotlivých živnostníků. Jedním z aspektů, které odbornost živnostníků ovlivňují, jsou požadavky na odbornou způsobilost kladené na živnostníky zákonem č. [455/1991](#) Sb., o živnostenském podnikání, v platném znění ("živnostenský zákon").

Živnostenský zákon je právní předpis, který již od doby svého vzniku prošel poměrně značným množstvím novelizací, z nichž jako nejvýznamnější a nejrozsáhlejší lze označit novely provedené s účinností od roku 1996, 2000 a 2008. Důvodem pro jejich přijetí byly značné nedostatky převážně v administrativních záležitostech, které regulovaly vstup osob do podnikání. Důsledky těchto novel se však v praxi v průběhu času ukázaly jako natolik zásadní a natolik ovlivňující pracovní trh, že bude třeba v co nejkratším čase přistoupit k jejich řešení. Dosud se polemika soustředila pouze na ekonomické faktory týkající se řemeslníků a živnostníků jako celku založené především na tzv. výdajových paušálech a existenci "šcarcsystému". Tato problematika je však mnohem komplexnější a vyžaduje pozornost i v souvislosti s nedostatky živnostenského zákona.

Jako kritický bod živnostenského podnikání se jeví regulace vstupu do podnikání a tedy podmínky, které musí žadatel o vydání živnostenského oprávnění splnit. Na tyto podmínky vstupu do podnikání jsou kladeny dva odlišné požadavky. Prvním z nich je strategie evropské regulace, jejímž cílem je snižování překážek vstupu do podnikání a tím podpora podnikání v co nejširší možné míře. Oproti tomu stojí požadavek na zpřísnění podmínek vstupu do podnikání v souvislosti s vydáváním živnostenských oprávnění, který cílí na zajištění dostatečné kvalifikovanosti živnostníků.

Jako klíčové body se tedy jeví jednotlivá ustanovení živnostenského zákona regulující odbornou způsobilost, která přitahují pozornost odborných řemeslních spolků a která především vyžadují přizpůsobení podmínkám trhu. V současné době oproti dřívější právní úpravě zcela chybí v souvislosti s prokázáním odborné kvalifikace vedle potřebného vzdělání v daném oboru také požadavek praxe v příslušném oboru. Tím vzniká situace, kdy do praxe přicházejí řemeslníci, kteří nikdy nepodnikali, což má vedle nekvalitně odváděné práce i řadu dalších důsledků.

V odborných kruzích je tedy nyní intenzivně diskutovaná novelizace živnostenského zákona, která by přinesla především následující změny:

1) Zavedení požadavku odborné praxe

Podle aktuálně platného znění živnostenského zákona je možné odbornou způsobilost prokázat zejména dokladem o řádném ukončení příslušného vzdělání. Tento požadavek se však jeví jako nedostatečný z důvodu, že v praxi žadatelé o vydání živnostenského oprávnění nemají v podstatě žádné zkušenosti s výkonem činnosti jako osoby samostatně výdělečně činné, a nevědí tedy, jaké povinnosti jim legislativa ukládá. Zavedení požadavku minimálně jednorocní praxe tak má zajistit, aby se žadatelé o živnostenské oprávnění připravili na situace, se kterými se při svém podnikání setkají. Požadavek praxe má tak vedle teoretické odborné způsobilosti zajistit i dostatečnou odbornou způsobilost praktickou.

2) Zrušení možnosti prokázat odbornou způsobilost pro řemeslné živnosti jinými doklady

V současné době je možné odbornou způsobilost prokázat doklady o řádném ukončení požadovaného stupně vzdělání v příslušném oboru, uznání odborné kvalifikace nebo získání všech profesních kvalifikací. Vedle toho živnostenský zákon umožňuje prokázat odbornou způsobilost také jinými doklady. V praxi se však ukazuje, že tato alternativní možnost vede k tomu, že žadatelé o vydání živnostenského oprávnění nedisponují dostatečnou odbornou způsobilostí, což je především případ absolventů rekvalifikačních kurzů. Vzhledem k možnosti získání úplné profesní kvalifikace doložené dokladem vydaným autorizovanou osobou dle zákona č. [179/2006](#) Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, tak lze tuto možnost prokázat odbornou způsobilost alternativními doklady považovat za nadbytečnou a směřující ke snižování odborné způsobilosti žadatelů o vydání živnostenské oprávnění.

3) Přesun vybraných živností z živností volných do živností řemeslných a z řemeslných živností do živností vázaných

V případě rozdělení živností na volné, řemeslné a vázané je v některých případech evidentní, že z důvodu dopadu výsledků vybraných živností zejména na lidské zdraví, vyžadují některé volné živnosti řemeslnou způsobilost, a tedy uvažuje se o jejich přeřazení do skupiny řemeslných živností. Stejně tak vybrané řemeslné živnosti vyžadují naopak přeřazení mezi živnosti vázané, aby byly vykonávány k tomu kvalifikovanými osobami, na které budou živnostenským zákonem kladeny přísnější požadavky.

K dokončení kompletní novelizace by pak v dalších krocích mělo dojít k zavedení velmi diskutovaného konceptu mistrovské zkoušky jako vyššího stupně kvalifikace, která zajistí odbornost především právnických osob a bude tak odbornou zárukou kvality služeb poskytovaných právníky osobami podnikajícími v oblasti řemesel, ale její absolventi se také stanou odbornými garanty za práci svých mladších a méně zkušenějších kolegů, které budou dále odborně vzdělávat a dohlížet na jejich činnost. Pro mistrovskou zkoušku se uvažuje o požadavku minimálně 5 let praxe v oboru a dále se předpokládá, že by zahrnovala testování znalostí z teorie, praxe, souvisejících právních předpisů, vedení účetnictví a pedagogického minima. Cílem zavedení tohoto konceptu je vrátit zpět do praxe institut výkonu řemesel mistry a jejich tovaryši.

Jak vyplývá z diskuze vedené v odborných kruzích a mezi dalšími zainteresovanými subjekty, živnostenský zákon není nutné měnit jako celek. Je ale třeba přistoupit k prosazení dílčích změn, které přispějí ke zlepšení stávající situace na trhu, který trpí nedostatkem kvalitních řemeslníků. Pro zvýšení kvality řemesla pro zákazníky je důležité zejména zvýšení kvalifikace a prověřování skutečně vykonané praxe žadatelů o živnostenské oprávnění a tím zvýšení kvality řemesel pro zákazníky.

JUDr. Petr Kališ, Ph.D.,
partner

Mgr. Karolina Nováková,
advokátní koncipient

[CHSH Kališ & Partners s.r.o., advokátní kancelář](#)

Týn 639/1
110 00 Praha 1 - Staré Město

Tel.: +420 221 111 711
Fax: +420 221 111 725
e-mail: office@chsh.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)